

Tomasz Olik

Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w 2015 r.

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 4 (23), 187-192

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA

Tomasz Olik

Koło Naukowe Bibliotekoznawców
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Opiekun: Agnieszka Gołda
e-mail: tomax550@gmail.com

Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w 2015 r.

Ubiegłoroczna działalność Koła Naukowego Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (KNB) zgodnie z paradygmatem zmiany skupiła się na sprawdzonej w 2014 r. aktywności i obecnych wcześniej procedurach, zmienił się jednak sposób ich realizacji. Tym samym nadano rangę celów głównych zadaniom Koła, takim jak:

- rozwój członków Koła poprzez umożliwianie im udziału w szkoleniach, warsztatach, imprezach naukowych organizowanych przez inne jednostki;
- wyszukiwanie, pozyskiwanie i przetwarzanie informacji na temat planowanych konferencji naukowych w celu stworzenia Kalendarza Naukowca, który miałby stanowić przydatne narzędzie w planowaniu indywidualnej ścieżki rozwoju naukowego;
- aktywny udział w przygotowaniu, koordynacji, przebiegu i finalizacji działań związanych z organizowaną w regionie ogólnopolską inicjatywą czytelniczą – Wielką Ligą Czytelników;
- cykl comiesięcznych spotkań dyskusyjnych mających na celu monitorowanie, ocenianie i w razie potrzeby modyfikowanie sposobów realizacji zadań głównych;

- zapewnienie trwałości i ciągłości Koła poprzez właściwe przygotowanie kolejnych jego przewodniczących oraz organizację odpowiednich spotkań rekrutacyjnych wśród studentów kierunków Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach: informacja naukowa i bibliotekoznawstwo oraz informacja w instytucjach e-społeczeństwa.

Wspomniane zmiany stanowią podstawę funkcjonowania organizacji, jaką jest koło naukowe, jednak, zgodnie z teorią nauki o zarządzaniu, wszelki rozwój powinien przebiegać stopniowo. Pierwszym krokiem nie będzie zatem rewolucyjna zmiana obszaru działalności organizacji, a raczej skorygowanie podejścia do wykonywanych czynności i nadanie im nowego charakteru, zwłaszcza tym z pozoru uznawanym za błahe i mało istotne.

Prace badawcze prowadzone przez członków Koła w 2015 r. zaowocowały opublikowaniem dziesięciu artykułów na łamach krajowych, recenzowanych czasopism naukowych oraz w wybranych pracach zbiorowych. Niektóre teksty ukazały się w rodzimym czasopiśmie KNB – „Nowa Biblioteka. Zeszyty Monograficzne Koła Naukowego Bibliotekoznawców Uniwersytetu Śląskiego”¹. Czasopismo funkcjonuje w ramach systemu Open Access – młodzi badacze z całego kraju, w tym także członkowie KNB, mogą prezentować w nim własne opracowania. Od 2015 r. główną formą wydawniczą periodyku jest forma elektroniczna, a poszczególne numery są wydawane w systemie kwartalnym. W minionym roku ukazały się cztery zeszyty:

- *Elektroniczne publikowanie* (red. Agnieszka Łakomy);
- *Erasmus dla bibliotekarzy* (red. Anna Seweryn);
- *Nowoczesne technologie w kulturze, nauce i dydaktyce* (red. Agnieszka Łakomy);
- *Tradycja, metody i rezultaty badań bibliotek za granicą* (red. Jolanta Szulc).

Członkowie KNB nadesłali sprawozdania i omówienia do każdego z zeszytów. W numerze pierwszym pojawiły się dwa sprawozdania autorstwa Sergiusza Czarzastego: *Ogólnopolska konferencja naukowa „Teksty zalecające w książce dawnej i współczesnej” (Katowice, 29–30 października 2014 r.)* oraz *VIII Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka Kół Naukowych Bibliotekoznawców „Biblioteki za granicą. Organizacja – Kooperacja – Inspiracja” (Katowice, 19 listopada 2014 r.)*. Drugi z tekstów stanowił pokłosie konferencji zorganizowanej przez KNB w 2014 r.

¹ Od 2016 r. czasopismo jest oficjalnym organem Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

Omówienie książki Pauliny Olechowskiej pt. *Prasa szkolna : teoria, funkcje, tematyka : analiza na przykładzie województwa zachodniopomorskiego* (Szczecin, 2015), autorstwa Sylwii Żłobińskiej, ukazało się w numerze kolejnym i stanowiło jedyną analizę piśmiennictwa naukowego, na jaką zdecydowali się członkowie KNB w 2015 r.

S. Czarzasty zapoczątkował coroczny cykl sprawozdań działalności KNB w numerze trzecim, publikując *Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w 2014 r.* Pierwsze sprawozdanie zawierało historię powstania i rozwoju Koła oraz opis jego teraźniejszych działań.

W czwartym numerze ten sam autor ogłosił artykuł będący wyrazem jego zainteresowań badawczych: *Działalność biblioteczna na terenie Afganistanu – rys historyczny*. Owocem dociekań naukowych S. Czarzastego był też artykuł zatytułowany *Ochrona zbiorów bibliotecznych w polskich siłach zbrojnych na przykładzie Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie*, który ukazał się w „Studiach Bibliologicznych” pod redakcją Anny Tokarskiej – jubileuszowym, dwudziestym tomie wydawnictwa zbiorowego Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, dedykowanym Profesorowi Leonardowi Ogiermanowi.

Kolejne dwa artykuły członków KNB zostały opublikowane w organie wydawniczym „FIDES. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”. Były to teksty: *Jubileusz dwudziestolecia czasopisma „Z Piekarskich Wież”* Anny Gawinek oraz *Wydawnictwa ciągle w kolekcji ks. prof. dr. hab. Remigiusza Sobańskiego w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* Marty Gawlik. Obie publikacje stanowią odzwierciedlenie naukowych dociekań autorek oraz nawiązują do podjętych przez nie prac magisterskich.

Nieco odmienne pola badawcze zaprezentowała Agnieszka Maroń w opublikowanym w „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” artykule pt. *Szki-ce o współczesnych włoskich czasopismach poświęconych literaturze dziecięcej (włoska literatura dziecięca w II połowie XX wieku)*. Drugie studium tej autorki, pt. *Urodzeni by czytać – Nati per Leggere : włoski program promujący głośne czytanie małym dzieciom*, stanowi kontynuację tych rozważań, a można je odnaleźć w wydanych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich materiałach pokonferencyjnych *Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej : rozwój, bariery, technologie* (Warszawa 2015) pod redakcją Mai Wojciechowskiej.

KNB w 2015 r. kontynuowało także swoją działalność organizacyjną. Po raz dziewiąty podjęto się przygotowania cyklicznej imprezy – Ogólnopolskiej Studencko-Doktoranckiej Konferencji Kół Naukowych Bibliotekoznawców, którą zatytułowano „Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Polaków – wczoraj i dziś” (10 grudnia). Po raz pierwszy w historii organizowanych przez KNB obrad naukowych zaistniała konieczność podzielenia ich na równoległe sesje, z uwagi na dużą liczbę zgłoszonych referatów (z 31 wygłoszono 30). Były to niezwykle różnorodne pod względem tematycznym wystąpienia, w których przedstawiano kolejno dzieje księżnic i kolekcji bibliotecznych, ujawniono tajemnice cennych zabytków książkowych, przybliżono prawne aspekty świata książki, podkreślono rolę bibliografii jako narzędzia przedłużenia pamięci ludzkiej oraz podano przykłady rodzimej literatury kręgu kulinarnego. Podczas obrad 34 prelegentów zabrało głos, by móc kolejno wprowadzać audytorium w tak różnorodne, a jednak spójne poprzez książkę obszary badań naukowych. Reprezentowali oni następujące ośrodki naukowe: Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Muzeum Historii Katowic, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski oraz Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wśród prelegentów nie zabrakło także członków KNB, którzy przygotowali 4 wystąpienia.

W sesji zatytułowanej *Dziedzictwo materialne w bibliotekach i muzeach* wystąpili: S. Czarzasty z referatem „*Książka w rogatywce*” – czyli najcenniejsze zbiory biblioteczne zgromadzone w wojskowych księżnicach w Polsce i na świecie oraz M. Gawlik i A. Gawinek z referatem *Ochrona dziedzictwa narodowego na przykładzie kolekcji duchownych w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego*. Z kolei w sesji *Cyfrowa ochrona dziedzictwa kulturowego* Joanna Tokarczyk zaprezentowała pracę *Działalność muzeów w świetle nowych technologii*, a S. Żłobińska wraz z przedstawicielem Koła Naukowego Socjologów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Marcinem Kozakiem, rozważyli problem automatyzacji w wystąpieniu *Nowoczesna technologia – szansa, czy zagrożenie dla ochrony dziedzictwa narodowego?*

Podczas zorganizowanej 16 grudnia konferencji Koła Naukowego Socjologów pt. „Turyści czy włóczędzy? O mobilności we współczesnym świecie” ci sami prelegenci wygłosili referat pt. *Krok po kroku do celu – czy studiowanie dzisiaj ma sens?*

Rok 2015 był dla członków Koła również okazją do dalszych prac nad rozpoczętym w 2014 r. projektem Biblioteki Stacji Naukowej

Polskiej Akademii Umiejętności w Katowicach. Na podstawie dostępnych dowodów wpływu przeprowadzono gruntowne skontrum zasobów bibliotecznych, które z kolei stanowiło podstawę tworzonych ksiąg inwentarzowych. W trakcie prac udało się zidentyfikować i połączyć rozbite wydawniczo serie oraz za pomocą dostępnych online baz bibliograficznych uzupełnić brakujące elementy opisów dla poszczególnych pozycji. Obecnie trwa przygotowywanie rekordów dla pozyskanego przez członków koła systemu bibliotecznego Mateusz; organizowanie przestrzeni bibliotecznej ze szczególnym uwzględnieniem fizycznego rozmieszczenia zbiorów zgodnie z przewidywanymi potrzebami przyszłych użytkowników; implementacja niezbędnego oprogramowania i aplikacji obsługi użytkowników.

Swoistą nowością okazał się udział KNB w organizacji jedenastego już Studenckiego Festiwalu Nauki. Jedenastego w historii, ale odbywającego się pierwszy raz w nowym miejscu, a dokładnie na niedawno odnowionym Rynku w Katowicach. Do dyspozycji studentów oddano centralny plac obiektu, tuż obok Teatru Śląskiego oraz Placu Kwiatowego. Kolorowe namioty i wesoła muzyka przyciągnęły tłumy maturzystów, a tą najbardziej pożądaną kwerendą było pytanie: „Który kierunek studiów wybrać?”. Przedstawiciele Koła nie dysponowali, co prawda, programowanymi cyfrowo robotami bibliotecznymi czy szesnastowiecznymi inkunabułami, które mogłyby zainteresować nie tylko maturzystów, ale za to „uzbroili się” w prawdziwy „arsenał” informacji, a o tę przecież chodziło najbardziej. Przygotowane zadania wyszukiwawcze, quizy wiedzy bibliotecznej oraz prezentacje typu „Informacja – know how” okazały się prawdziwym remedium na bolączki niewiedzy. Pokaz cenniejszych zasobów biblioteki wydziałowej oraz słodka niespodzianka dla gości odwiedzających stoisko przypadły do gustu wszystkim tym, którzy wybrali się na poszukiwanie nie tyle informacji, co dobrej zabawy. Choć kreowanie macierzystego kierunku na ten najbardziej prestiżowy jest zadaniem trudnym, to jednak cieszy fakt, że odwiedzający stoisko maturzyści dowiadywali się tam, jak tego wymarzonego dla siebie kierunku poszukiwać oraz gdzie rozwijać zdobyte zdolności wyszukiwawcze.

W ramach realizacji postulatów społeczeństwa opartego na rozwoju ustawicznym członkowie Koła indywidualnie bądź grupowo, w zależności od zainteresowań badawczych, brali także bierny udział w imprezach naukowych, np.:

- w organizowanej przez Bibliotekę Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie oraz Wyższą Szkołę Bankowości i Finansów w Katowicach konferencji „Bezpieczeństwo w Bibliotece II” (30.01.2015);

- w organizowanej przez Wyższą Szkołę Biznesu w Dąbrowie Górniczej konferencji „Biblioteka – priorytety i pomysły” (27.03.2015);
- w wykładzie Army Koziny pt. *Barwy rzeczywistości – świat zapisany światłem i kolorem* oraz w finisażu wystawy „Derby Artystyczne 2015” w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej (13.10.2015);
- w konferencji „Systemy biblioteczne nowej generacji – platformy usług” przygotowanej przez Politechnikę Śląską w Gliwicach (15–16.10.2015);
- w II Ogólnopolskim Seminarium użytkowników oprogramowania Uczelnianej Bazy Wiedzy OMEGA-PSIR, które odbyło się pod auspicjami Politechniki Warszawskiej (20–21.10.2015).

W 2015 r. Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach był jednym z kluczowych partnerów organizowanej w regionie Wielkiej Zabawy Rodzinnej, która ewoluowała ze szkolnego konkursu w ogólnopolską akcję czytelniczą otwartą dla wszystkich chętnych szkół podstawowych w kraju. Sama idea całorocznych zawodów czytelniczych dla najmłodszych oraz jej dalszy rozwój i transformacja do stanu obecnego stanowią zasługę prezesa Stowarzyszenia Wielka Liga, Janusza Pipera. Jego niezwykle otwarte podejście do odbywających praktyki studentów zaowocowało nawiązaniem współpracy pomiędzy KNB a Fundacją. Obecnie przedstawiciele Koła są jednocześnie członkami Fundacji, a 25 kwietnia 2015 r. brali udział w przygotowaniu i nadzorowaniu IV Finału Wielkiej Ligi Czytelników.

W 2016 r. członkowie KNB planują rozwijać swoją działalność naukową i publicystyczną m.in. poprzez: organizację X Ogólnopolskiej Studencko-Doktoranckiej Konferencji Kół Naukowych Bibliotekoznawców, poświęconą tematyce komunikacji w środowiskach naukowych; aktywne uczestniczenie w konferencjach innych kół naukowych bibliotekoznawców; publikację autorskich artykułów w naukowych czasopismach elektronicznych i tradycyjnych; umocnienie współpracy z Wielką Ligą Czytelników poprzez: delegację koordynatorów dla poszczególnych województw, przygotowanie formularzy testów – dla etapu szkolnego, półfinału oraz samego finału – pomoc w organizacji i poprawnym przebiegu Wielkiej Zabawy Rodzinnej, aktywne uczestniczenie w posiedzeniach i obradach Fundacji.